

ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์

Citizenship in Democratic Governance among Phetchabun Province Residents

อภิรักษ์ ทะสุนทร*
Apinan Thasunthorn**

บทความนี้

Received

3 สิงหาคม 2566

Revised

19 กันยายน 2566

Accepted

9 ตุลาคม 2566

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจและหาแนวทางส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 400 คน มีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ เจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 6 คน เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลแบบการตรวจสอบแบบสามเส้า ด้านข้อมูลและด้านวิธีรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัย พบว่าระดับความรู้ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = .37) ซึ่งมีปัญหาอุปสรรคต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ (1) ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย (2) ปัญหาความแตกแยกทางความเห็นต่างทางการเมือง และ (3) วัฒนธรรมทางการเมืองที่ยึดมั่นในตัวบุคคล และระบบอุปถัมภ์

ทั้งนี้แนวทางส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ค้นพบคือ การให้การศึกษา สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

* อาจารย์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

** Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchabun Rajabhat University.

ส่งเสริมบทบาทการเมืองภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองรวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า หน่วยงานภาครัฐในจังหวัดเพชรบูรณ์ควรจะมีการสร้างเครือข่ายระหว่างกันจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย และมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความรู้อันเป็นพื้นฐานสำคัญของความเป็นพลเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่องผ่านช่องทางสื่อรูปแบบต่างๆ หรือกิจกรรมทางการเมืองที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : พลเมือง, ความเป็นพลเมือง, ประชาธิปไตย, ประชาธิปไตยไทย

Abstract

This research aimed to assess the knowledge and understanding of democratic governance among Phetchabun province residents and identify effective strategies for promoting such knowledge and understanding. The research utilized a mixed-methods approach, combining quantitative and qualitative research methods. The quantitative phase involved a sample of 400 individuals, with data collection conducted through a questionnaire. Statistical software was used for data analysis, including calculating percentages, means, and standard deviations. The qualitative phase included a sample group of six experts, academics, and government officials. In-depth interviews were conducted to collect data, and the analysis encompassed a comprehensive examination of both data and data collection methods.

The research findings revealed the following results:

The level of knowledge and understanding regarding citizenship in the democratic system was moderately satisfactory, with an average score of 3.49 and a standard deviation of 0.37.

Several challenges hindered the development of accurate knowledge and understanding regarding democratic governance, including:

- (1) Insufficient knowledge and understanding of democratic governance,
- (2) Political polarization and divergent opinions, and

(3) A political culture influenced by personal and patronage systems.

The strategies to promote knowledge and understanding of democratic governance included educational initiatives which raised awareness about the significance of democratic governance through educational programs, promoting political participation that encouraged citizen involvement in political activities, and strengthening the role of civil society in monitoring the exercise of state power.

The recommendations were that government agencies in Phetchabun province should establish a network and develop a curriculum focused on democratic governance, and continuous public relations activities should be undertaken to disseminate vital information and knowledge about Thai citizenship within a democratic system-utilize diverse media channels and involve participation in various political events.

Keywords: Civics, Citizenship, Democracy, Study and teachings, Thai democracy

บทนำ

การปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ การปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ได้กลายมาเป็นค่านิยมของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่คนมากมายทั่วโลกให้การยอมรับโดยทั่วกัน (นิยม รัฐอมฤต, 2553, น. 7) การปกครองแบบประชาธิปไตย คือ ระบบการเมืองแบบเปิด ประชาชนทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองแต่ในขณะเดียวกันก็มีความจำเป็นที่ต้องให้อำนาจการออกกฎหมายบริหารบ้านเมืองด้วยการใช้ทรัพยากรอยู่ในมือของกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชน อย่างไรก็ตามในส่วนของประชาชนนั้นย่อมมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ด้วยการแสดงประชามติวิจารณ์ ด้วยการมีส่วนร่วมในการลงประชามติ การเสนอร่างกฎหมายในหมวดที่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ การเข้าชื่อกันเพื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง การเข้าชื่อกันเพื่อแก้ไขรัฐธรรมนูญ การปกครองตนเองในรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น (ลิขิต ธีรเวคิน, 2553, น. 518) ระบอบประชาธิปไตยยังเปิดโอกาสให้ประชาชนรวมกลุ่มในลักษณะเฉพาะ เช่น ชุมชน เพศ อาชีพ ศาสนา และอื่นๆ สามารถจะมีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดินโดยการเป็นกลุ่มผลักดันเรียกร้องต่อระบบ รวมทั้งกิจการอื่นๆ ในฐานะประชาชนเจ้าของประเทศหรือในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตย (ลิขิต ธีรเวคิน, 2552, น. 40)

การเมืองไทยนับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 เป็นต้นมา ได้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การเมืองไทยภายหลัง

การเปลี่ยนแปลงการปกครองต้องเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองและการทำรัฐประหารหลายครั้ง ส่งผลให้การเมืองไทยยังไม่สามารถพัฒนาการเมืองให้ถึงเป้าหมายได้ การจะทำให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมั่นคงได้นั้น จำเป็นต้องวางรากฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนทุกคนในสังคมเข้าใจอย่างถ่องแท้ซึ่งถือได้ว่าเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยอย่างแท้จริง ดังนั้นการเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขจึงเปรียบเสมือนการสร้างพื้นฐานประชาธิปไตยของไทยให้มีความเข้มแข็ง ในสังคมประชาธิปไตยนั้นการที่จะทำให้เสถียรภาพทางการเมืองของประเทศเกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืน คือ การสร้างความเป็นประชาธิปไตย (Democratization) ในระดับปัจเจกบุคคล คือ ความเป็นพลเมืองนั่นเอง การให้ความสำคัญกับการสร้างพลเมืองจึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญเพื่อความมั่นคงของระบอบการปกครอง รวมทั้งเศรษฐกิจและสังคมด้วย (ทิพย์พาพร ตันติสุนทร, 2557, น. 8)

จากประเด็นของปัญหาการเมืองไทยที่ผ่านมา เมื่อระบอบประชาธิปไตยของไทยมีปัญหา มักจะแก้ปัญหาด้วยการรัฐประหารและแก้ไขกติกาของประเทศใหม่อยู่บ่อยครั้ง จึงนำไปสู่การตั้งคำถามเกี่ยวกับการเมืองไทยว่าเราจะมีปฏิรูปประเทศด้านการเมืองโดยมีระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้เข้มแข็ง ยั่งยืนและมีเสถียรภาพได้อย่างไร

ดังนั้น การปฏิรูปประเทศด้านการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่เข้มแข็ง ยั่งยืนและมีเสถียรภาพจึงเป็นเป้าหมายประการสำคัญของการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวดที่ 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 ก.ด้านการเมือง (1) ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง รวมถึงการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย รัฐจักยอมรับในความคิดเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติ โดยปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด (บุญศรี ไพรัตน์, 2560, น. 77) เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างสุจริต

จากหลักการและเหตุผลที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น พบว่า การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองให้มีความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างยิ่ง การวิจัยเพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองในเชิงพื้นที่ก็ถือว่ามีความสำคัญเช่นกัน เพราะเป็นการศึกษาความรู้ความเข้าใจระบอบการปกครองในระดับพื้นที่และนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพัฒนาและส่งเสริม

ความรู้ความเข้าใจในพื้นที่ต่อไป งานวิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ในครั้งนี้ เพื่อต้องการทราบถึงความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวดที่ 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 ก.ด้านการเมือง (1) แล้วนั้น ยังเป็นการหาแนวทางส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในจังหวัดเพชรบูรณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อหาแนวทางส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดเพชรบูรณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

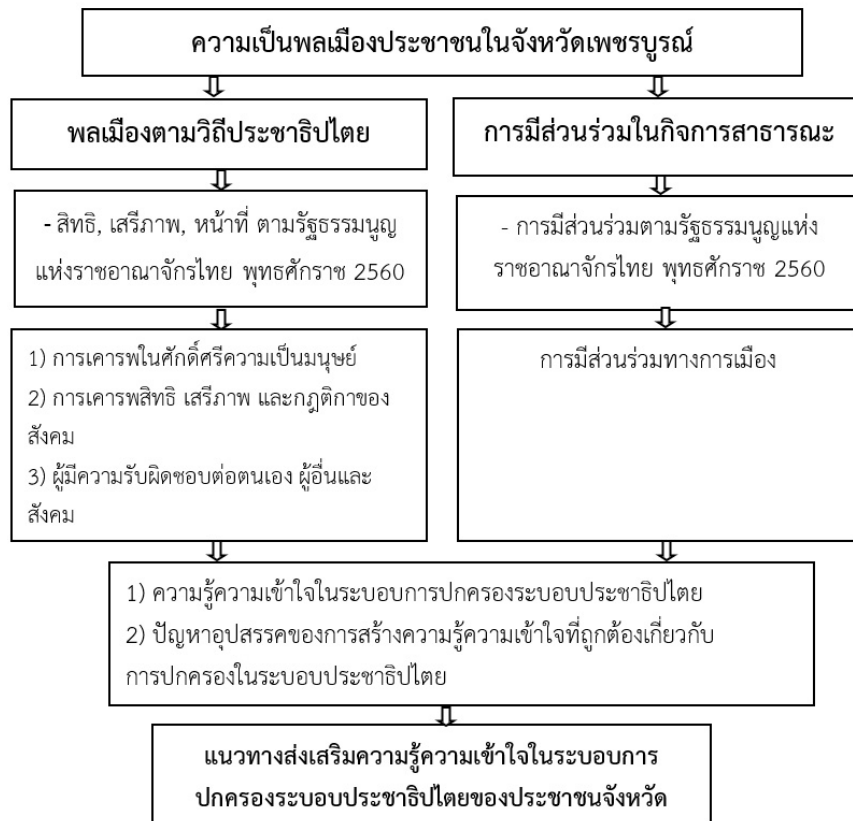
จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดังกล่าว ผู้วิจัยใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อใช้วิจัย “ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์” ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดมาใช้กับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวดที่ 16 การปฏิรูปประเทศ

มาตรา 258 ก. ด้านการเมือง ประเด็นการปฏิรูปประเทศ ด้านการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่เข้มแข็ง ตามเป้าหมาย 1) ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและกระบวนการนโยบายสาธารณะ ดังนี้

1. พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย มีลักษณะของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ซึ่งเป็นพลเมืองที่มีสถานะภาพทางกฎหมายและการเมือง การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การเคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฎกติกาของสังคม เป็นผู้มีควมรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม

มีความอดทนอดกลั้นต่อความเห็นที่แตกต่างทางความคิดและความเชื่อ (ปริญา เทวานฤมิตรกุล, 2559, น. 189-193)

2. การมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ มีลักษณะของพลเมืองที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ โดยมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริการสาธารณะ มีการแสดงความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์ การกำหนดนโยบายหรือกฎหมาย การออกเสียงเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองรวมตลอดทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ (ศรัณยู หมั่นทรัพย์, 2551, น. 103)



ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ จำนวนประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดเพชรบูรณ์ ในปี พ.ศ.2562 จำนวน 778,923 คน เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน

กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ เจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 6 ท่าน เพื่อหาแนวทางส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) ดังนี้ 1) ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดเพชรบูรณ์ 2) นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์ 3) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ 4) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 5) อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ 6) ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ มีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จำนวน 3 ท่าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ประมวลผลข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์โดยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันสองวิธีในการตรวจสอบข้อมูลชุดเดียวกัน

การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulate) โดยผู้วิจัยใช้การตรวจสอบแหล่งข้อมูล โดยพิจารณาจากข้อมูลแหล่งบุคคล โดยผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้วยคำถามในประเด็นเดียวกัน ถ้าหากข้อมูลที่ได้ซ้ำๆ กันหรือเหมือนกันและทำการจดบันทึกข้อมูลนั้นไว้ ถือว่าข้อมูลเชื่อถือได้

การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulate) โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกันเพื่อรวบรวมข้อมูลที่เหมือนกันหรือเรื่องเดียวกัน โดยวิธีวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารควบคู่กับข้อมูลการสัมภาษณ์ประกอบกัน

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดเพชรบูรณ์

ระดับความรู้ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย ประกอบด้วย 1. **ความเป็นพลเมือง “พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย”** ได้แก่ 1) เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 2) เคารพสิทธิ เสรีภาพ และกติกาของสังคมที่เป็นธรรม 3) รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น สังคมและประเทศชาติและ 2. **การมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ** ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมือง

1. ความเป็นพลเมือง “พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย”

1) **เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์** ผลการวิจัยพบว่าระดับความรู้ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมือง “พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย” ด้านการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียม มีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก รองลงมา สถานะของบุคคล เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม มีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก รองลงมาอีก ความแตกต่างทางถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ มีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก

2) เคารพสิทธิ เสรีภาพ และกติกาของสังคมที่เป็นธรรม

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมือง “พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย” เคารพสิทธิ เสรีภาพ และกติกาของสังคมที่เป็นธรรม โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจ

อยู่ในระดับมาก รองลงมา สิทธิและเสรีภาพในการได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย มีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก รองลงมาอีก สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย มีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก

3) รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น สังคมและประเทศชาติ

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมือง “พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย” รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น สังคมและประเทศชาติ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าไม่สนับสนุนการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก รองลงมา ปกป้องและพิทักษ์สถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ระบบประชาธิปไตย มีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก รองลงมาอีก เสียภาษีอากรโดยสุจริต มีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก

2. การมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมือง “การมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ” การมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก รองลงมา การเลือกตั้งท้องถิ่น มีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก รองลงมาอีก เสนอแนะภาครัฐในประเด็นเกี่ยวข้องกับชุมชน มีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก

ดังตารางสรุประดับความรู้ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ตารางที่ 1 สรุประดับความรู้ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ความรู้ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตย	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับความรู้ ความเข้าใจ
- ความเป็นพลเมือง “พลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย”			
เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์	3.77	.11	มาก
เคารพสิทธิ เสรีภาพ และกติกาของสังคมที่เป็นธรรม	3.40	.23	ปานกลาง
รับผิดชอบตนเอง ผู้อื่น สังคมและประเทศชาติ	3.42	.82	ปานกลาง
- การมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ			
การมีส่วนร่วมทางการเมือง	3.40	.32	ปานกลาง
รวม	3.49	.37	ปานกลาง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แนวทางส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดเพชรบูรณ์

1) ปัญหาอุปสรรคต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยคืออะไร

พบว่า 1) การขาดความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง 2) ความขัดแย้งทางความคิดทางการเมือง ความเห็นต่างกันทางการเมือง 3) วัฒนธรรมทางการเมืองที่ยึดมั่นในตัวบุคคล และระบบอุปถัมภ์

2) แนวทางหรือปัจจัยใดบ้างที่จะส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้มีความมั่นคงยั่งยืน

พบว่า 1) การอบรมให้ความรู้ การปลูกฝังค่านิยมในระบอบประชาธิปไตย ความสำคัญของการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น 2) ควรเพิ่มอำนาจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองและการตรวจสอบนักการเมืองในฐานะเจ้าของอำนาจการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดเพชรบูรณ์” พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = .37) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ยังมีความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยอยู่บ้างในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

วริยา ดวงน้อย (2553, น. 54) เรื่อง “การเมืองภาคประชาชน ในจังหวัดเพชรบูรณ์ : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ดงมูลเหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์”พบว่า การมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลโดยตลอดหากยังคงมีประชาชนบางส่วนที่ยังไม่เข้าใจถึง สิทธิหน้าที่ของตนเอง ในฐานะพลเมือง ไม่รู้ว่าตนเองมีสิทธิอะไรบ้างทางการเมือง นอกจากการใช้สิทธิในการเลือกตั้ง และยังไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในชุมชนเท่าใดนัก ซึ่งแตกต่างจากการวิจัยของธานี สุขเกษม (2558, น. 43) เรื่อง “ความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์” ภาพรวมความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของนักศึกษา พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมในระดับค่อนข้างสูง ($\bar{X} = 4.10$) เนื่องมาจากความแตกต่างของบริบทพื้นที่ของการวิจัย กลุ่มตัวอย่างงานวิจัยของธานี สุขเกษม ทำการวิจัยในพื้นที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์และกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา ในขณะที่พื้นที่วิจัยของผู้วิจัยครอบคลุมพื้นที่และกลุ่มตัวอย่างทั้งจังหวัด จึงทำให้ผลการวิจัยมีความแตกต่างกันในความรู้ความเข้าใจในระบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย อาจเนื่องมาจากปัจจัยและตัวแปรต่างๆ ทั้งระดับความรู้ทางการศึกษา การอบรมกลุ่มเกลา การมีส่วนร่วมทางการเมือง เทคโนโลยีการสื่อสาร เป็นต้น เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของอัจฉรา อยุทศิริกุล (2561, น. 93) เรื่อง “การศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษา” พบว่า คุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัศึกษานักเรียนมัศึกษามีคุณลักษณะ

ความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ดังนั้นการศึกษาความเป็นพลเมืองอาจต้องเริ่มจากการทำให้พลเมืองมีความรู้ความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยเสียก่อน หลักการทั่วไปของการปกครองระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพทำให้ประชาชนหรือพลเมืองตระหนักถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ของตนเองในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ความเห็นของ Cohen, J. L. (1999, p. 248) กล่าวถึงความเป็นพลเมืองนั้นมีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้ 1) ความเป็นพลเมืองในฐานะหลักการทางการเมืองของระบอบประชาธิปไตยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการพิจารณาและตัดสินใจทางการเมืองโดยเท่าเทียมกันในฐานะองค์ประกอบทางการเมือง 2) ความเป็นพลเมืองเป็นสถานะทางกฎหมายของความเป็นบุคคลตามกฎหมายที่มีสิทธิตามกฎหมายกำหนด รวมถึงความสามารถที่สำคัญทั้งหมดของบุคคลตามกฎหมาย การดำเนินคดีตามกฎหมายในการฟ้องร้องในศาลและเรียกร้องการคุ้มครองจากรัฐ 3) ความเป็นพลเมืองเป็นรูปแบบของการเป็นสมาชิกที่มีลักษณะเฉพาะของการระบุตัวบุคคลที่มีความสำคัญสามารถสร้างความสามัคคีคุณธรรมของพลเมืองร่วมกัน นอกจากนี้ความเห็นของ Engin F. Isin (2000, p. 3) กล่าวถึงความเป็นพลเมืองทั่วไป ประกอบด้วย 1) สิทธิพลเมือง ได้แก่ การพูดและการชุมนุมตามกฎหมาย 2) สิทธิทางการเมือง ได้แก่

การเลือกตั้ง การลงคะแนนเสียง 3) สิทธิทางสังคม ได้แก่ สวัสดิการการประกันการว่างงานและการดูแลสุขภาพ ด้านความเห็นของWestheimer and Kahne (2004, p. 240) ได้แบ่งลักษณะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ ประเภทที่ 1.พลเมืองที่ตระหนักในความรับผิดชอบของตนต่อสังคม (The Personally Responsible Citizen) ประเภทที่ 2.พลเมืองที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางสังคม (The Participatory Citizen) ประเภทที่ 3.พลเมืองที่มีจิตสำนึกด้านความยุติธรรมทางสังคม (The Social-Justice-Oriented Citizen) สอดคล้องกับงานวิจัยของปรัชญา ชุมนานเสียว (2559, น. 3-5) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบให้เกิดการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้น ได้แก่ การที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย การเคารพสิทธิเสรีภาพ กติกา และกฎหมายที่เป็นธรรม ความรับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม มีสมรรถนะหลักด้านความรู้ความเข้าใจ และสมรรถนะหลักด้านทักษะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทย มีความรู้ความเข้าใจในอัตลักษณ์ความเป็นไทย มีความรู้ความเข้าใจในสิทธิขั้นพื้นฐาน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง มีความเข้าใจในสิทธิหน้าที่และเสรีภาพ มีความรู้ความเข้าใจในระบบกฎหมายและเจตนารมณ์ของกฎหมาย ตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความรู้ความเข้าใจในสิทธิและความรับผิดชอบต่อตามกฎหมาย มีความรู้ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง มีความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยของพลเมือง

ปัญหาอุปสรรคต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ปัญหาอุปสรรคต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ **ปัญหาบริบททางสังคมไทย** 1) ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย 2) ปัญหาความแตกแยกทางความเห็นต่างทางการเมือง 3) วัฒนธรรมทางการเมืองที่ยึดมั่นในตัวบุคคล และระบบอุปถัมภ์

1) ปัญหาการขาดความรู้ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ การขาดความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง สะท้อนให้เห็นถึงความไม่เข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการการปกครองโดยประชาชนหรือประชาชนปกครองตนเอง ประชาธิปไตยจึงไม่อาจประสบความสำเร็จได้ ถ้าประชาชนไม่มีความสามารถในการปกครองกันเองตามระบอบประชาธิปไตย ดังจะเห็นได้ว่าปัญหาการเมืองไทยที่ผ่านมาเมื่อระบอบประชาธิปไตยของไทยมีปัญหา มักจะแก้ปัญหาด้วยการรัฐประหารและแก้ไขรัฐธรรมนูญอยู่บ่อยครั้ง หมายความว่าสังคมไทยยังขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยและหลักการพื้นฐานความเป็นพลเมือง สอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2565, น. 1) เรื่องการขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นำหลักการของระบอบประชาธิปไตยในสังคมตะวันตกมาใช้โดยไม่คำนึงถึงความสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย ซึ่งตรงกันข้ามกับลักษณะของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ของปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2559, น. 189-193) ที่กล่าวถึงหลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตย 1. รับผิดชอบต่อตนเองและพึ่งตนเองได้ 2. เคารพสิทธิผู้อื่น 3. เคารพความแตกต่าง 4. เคารพหลักความเสมอภาค 5. เคารพกติกาหรือกฎหมาย 6. รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม พลเมืองต้องรับผิดชอบต่อสังคม

2) ปัญหาความแตกแยกทางความเห็นต่างทางการเมือง ได้แก่ ความขัดแย้งทางความคิดทางการเมือง ความเห็นต่างกันทางการเมือง สะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยเป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมประชาธิปไตย เนื่องจากสังคมไทยมีลักษณะเป็นสังคมแบบแบบอุปถัมภ์ที่เน้นอำนาจนิยม สะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยยังคงเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าซึ่งเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่ยึดมั่นในตัวบุคคล และระบบอุปถัมภ์ สอดคล้องกับความเห็นของ ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์ และจารุวรรณ แก้วมะโน (2558, น. 36) ที่กล่าวว่าในการพัฒนาพลเมืองในสังคมไทยจำเป็นจะต้องนำประสบการณ์ในอดีต มาประยุกต์ใช้กับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในปัจจุบัน โดยปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตไทยในอดีตบางส่วน เช่น การตัดสินใจคนเดียว การสนับสนุนสังคมที่ไม่มีการเมือง ไม่เห็นด้วยกับความเห็นต่าง เน้นเฉพาะหน้าที่พลเมือง ไม่เน้นสิทธิพลเมือง ดังนั้นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยจะต้องเป็นผู้ที่มีสำนึกรับผิดชอบต่อ สื่อสัตย์มีจิตสาธารณะเป็นคุณธรรมประจำใจ รวมไปถึงต้องเป็นผู้มีวินัย มีเหตุผล แสดงออกซึ่งสิทธิเสรีภาพนั้นได้อย่างเหมาะสม ไม่ละเมิดผู้อื่น ที่สำคัญคือมีความรับผิดชอบต่อสังคม กระตือรือร้นและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

3) วัฒนธรรมทางการเมืองที่ยึดมั่นในตัวบุคคลและระบบอุปถัมภ์ พรรคการเมืองขาดความเป็นสถาบันทางการเมือง ได้แก่ นักการเมือง พรรคการเมือง ไม่มีความซื่อสัตย์ต่อประชาชนทำเพื่อประโยชน์ส่วนตนและบรรดาพวกพ้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญญา ฉัตรช่อฟ้า (2563, น. 303) การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย” พบว่า 1) ปัญหาของการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย ประกอบด้วย ปัญหาการสร้างวัฒนธรรมพลเมือง ปัญหารัฐรวมศูนย์อำนาจ ปัญหาพลวัตวัฒนธรรมทางการเมืองไทยในประวัติศาสตร์ ปัญหาระบบอุปถัมภ์และปัญหาการขาดการกล่อมเกล่าเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง

แนวทางหรือปัจจัยใดบ้างที่จะส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตย ให้มีความมั่นคงยั่งยืน

แนวทางหรือปัจจัยใดบ้างที่จะส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตย ให้มีความมั่นคงยั่งยืน ได้แก่ 1) แนวทางการให้การศึกษา 2) แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้

1) แนวทางการให้การศึกษา ได้แก่ การอบรมให้ความรู้ การปลูกฝังค่านิยมในระบอบประชาธิปไตย การอบรมกล่อมเกล่าทางการเมืองผ่านสถาบันครอบครัว ผู้ปกครองและสถาบันการศึกษาควรให้ความรู้และความสำคัญของการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น สอดคล้องกับ

ธนะวัฒน์ พรหมทอง (2560, น. 122-123) กล่าวว่า สถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษา ถือได้ว่าเป็น ปัจจัยทางตรงเพราะเป็นปัจจัยรากฐานที่สำคัญในการปลูกฝัง ค่านิยมและเสริมสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง ให้กับประชาชน และในปัจจัยทางด้านกลุ่มเพื่อนหน่วยงาน ภาครัฐ สถาบันศาสนา และสื่อมวลชน เปรียบเป็นปัจจัย ทางอ้อมที่ช่วยหล่อหลอมความเป็นพลเมืองให้กับ ประชาชนมากยิ่งขึ้น ด้านปรัชญา ชูมนาสี (2559, น. 3-5) กล่าวว่าแนวทางการสร้างและพัฒนาความเป็น พลเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยต้องมุ่งเน้นการสร้าง “คน” ให้เป็น “พลเมือง” เพราะ “คน” ที่มีคุณภาพย่อม นำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญ กับกระบวนการสร้างและพัฒนาคนในทุกระดับ ด้วยใช้ ระบบการศึกษาเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนให้เกิดการ หล่อหลอมและตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นพลเมือง เช่นเดียวกับกับอภิญญา ฉัตรช่อฟ้า (2563, น. 303) ได้ กล่าวถึงแนวทางการการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้ การปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย ได้แก่ กำหนด ให้การพัฒนาพลเมืองและการสร้างวัฒนธรรมพลเมือง ให้เป็นยุทธศาสตร์วาระแห่งชาติมีบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ที่บังคับใช้อย่างต่อเนื่อง และสถาบันการศึกษาับ การพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบ ประชาธิปไตยของประเทศไทย และความเห็นของ สุภชัย ตรีเทศ และคณะ (2564, น. 99) เสนอว่าภาครัฐและ ประชาชนต้องร่วมมือในการส่งเสริมการเรียนรู้ ประชาธิปไตยในรูปแบบต่างๆ เช่นเดียวกับ ศราวุฒิ วิสาพรม, วชิรวิทย์ อาริยะสิริโชติ, และวนิดา เสาสิมมา (2562, น. 1) ให้ความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการให้การศึกษาว่า

การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education) เป็นพื้นฐาน สำคัญของการปกครองที่มั่นคงและมีเสถียรภาพ การศึกษา เพื่อสร้างพลเมืองไม่ใช่เพียงแค่เสริมสร้างความรู้ให้แก่ ประชาชน และไม่ใช่เพื่อจรรโลงระบบการเมือง แต่ยัง ส่งผลที่เป็นรูปธรรมโดยตรงต่อประชาชน ให้ประชาชน กลายเป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ (Active Citizen) และให้เกิดการ อยู่ร่วมกันอย่างเคารพกติกาในสังคม สอดคล้องกับความ เห็นของพระกัญจน์ กนตรโม (2558, น. 194-195) เนื่องจากแนวคิดความเป็นพลเมืองดี เป็นสิ่งที่ค่อนข้าง เป็นความคิดเชิงอุดมคติ ทั้งไม่สามารถเกิดขึ้นได้ด้วยการ ถ่ายทอดผ่านกระบวนการทางการศึกษาปกติทั่วไป เพียงอย่างเดียว หากแต่ต้องอาศัยการปลูกฝังเรียนรู้จาก ประสบการณ์และจากระบบวิถีการดำเนินชีวิตอันเป็นพื้นฐาน ทางวัฒนธรรมที่เป็นบริบทของสังคมไทย โดยเฉพาะพื้นฐาน ของวัฒนธรรมไทยที่มีรากเหง้ามาจากพระพุทธศาสนา เช่นเดียวกันกับความเห็นของสมบุญ สุตทองมัน (2558, น. 93-100) ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการ สร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง ได้แก่ ส่งเสริมด้านการ ศึกษา การเมืองภาคประชาชนภาคพลเมืองโดยต้องมีการ กล่อมเกลາทางการเมือง เพื่อให้กระบวนการสร้างสังคม ประชาธิปไตยที่เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ โดยนำหลักธรรม ทางศาสนาที่ตนนับถือมาปรับใช้ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็น ของอมร รักชาติ (2546, น. 94-98) เนื่องจากสังคมไทย มีวัฒนธรรมมีเอกลักษณ์ของความเป็นชาติไทย เป็น รากฐานของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและแสดงถึงศักดิ์ศรี เกียรติภูมิและความภูมิใจร่วมกันของชนในชาติ เพราะ ฉะนั้น การสร้างพลเมืองในสังคมไทย ควรคำนึงถึงสิทธิ

หน้าที่ และความรับผิดชอบ ให้เข้ากับบริบทของสังคมไทย เช่นเดียวกับความเห็นของอภิญญา ฉัตรช่อฟ้า (2563, น. 303) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยที่สอดคล้องกับบริบทสังคมไทย ได้แก่ การพัฒนาความเป็นพลเมืองบนฐานคิดตะวันตกให้สิทธิและความรับผิดชอบแก่พลเมือง มีสิทธิ มีเสรีภาพ มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะสมาชิกหนึ่งของรัฐ การพัฒนาความเป็นพลเมืองตามหลักภาวนา 4 ประกอบด้วย กายภาวนา ศีลภาวนา จิตภาวนา และปัญญาภาวนา

กล่าวได้ว่าแนวทางการให้การศึกษในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตย ให้มีความมั่นคงยั่งยืน นอกจากการให้ความสำคัญของการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การปลูกฝังค่านิยมและเสริมสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองให้กับประชาชน ยังต้องคำนึงถึงพื้นฐานของวัฒนธรรมไทยในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองอีกด้วย

ดังนั้นแนวทางการให้การศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์นั้น ควรคำนึงถึงบริบทของพื้นที่และอัตลักษณ์ของท้องถิ่น เพื่อปลูกฝังคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2556, น. 7-9) ได้แก่ 1) เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 2) รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น สังคมและประเทศชาติ 3) เคารพสิทธิ เสรีภาพ และกติกาของสังคมที่เป็น โดยมี การปรับโครงสร้างหลักสูตรด้วยการสอดแทรกเนื้อหาสาระในแบบสาระการเรียนรู้หรือรายวิชาต่างๆ ในสถาบัน การศึกษา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และ

อุดมศึกษา เช่น หลักสูตรพ่อขุนผาเมืองศึกษา หลักสูตร จิตอาสา วิชาพลเมืองเข้มแข็ง เป็นต้น

2) แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ได้แก่ ควรเพิ่มอำนาจให้ประชาชนในมีส่วนร่วมในทางการเมืองและการตรวจสอบนักการเมืองในฐานะเจ้าของอำนาจการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สอดคล้องกับวรียา ด้วงน้อย (2553, น. 54) แนวทางในการพัฒนากระบวนการ วิธีการ และช่องทางในการสร้างกลไกให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ การรณรงค์ การให้การศึกษา ให้ข้อมูลและความรู้ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการเมืองภาคประชาชน สิทธิพลเมือง สิทธิชุมชน และเสรีภาพในการร่วมแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจผ่านกระบวนการต่างๆ เช่น การร้องทุกข์ การตรวจสอบกระบวนการใช้อำนาจของรัฐ การสื่อสารกับสาธารณะโดยการใช้สื่อสาธารณะ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบุคคล การสร้างวาทกรรม การสร้างพันธมิตรกับกลุ่ม ศักยภาพต่างๆ เช่น ชนชั้นกลาง กลุ่มนักศึกษาและกลุ่มธุรกิจ เป็นต้น เช่นเดียวกับให้ความเห็นเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายทางการเมืองของสายัญ จิตตา (2553, น. 66-69) ในการวิจัยเรื่อง “กระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลซบสมทอดอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์” การสร้างการเมืองภาคประชาชนให้ประสบความสำเร็จเป็นจริงได้ เทศบาลจะต้องสนับสนุนการวิพากษ์การเมืองเปิดพื้นที่ให้ประชาชนแสดงออกทางการเมืองมีการเคลื่อนไหวตั้งกลุ่มการเมืองอย่างเสรี ภาครัฐให้การสนับสนุนทั้งด้านข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงโดยไม่มีการปิดกั้น รัฐต้องไม่แทรกแซงการดำเนิน

กิจกรรมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งความเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับภราดร สุทธิสารกร (2555, น. 51-55) งานวิจัยเรื่อง “บทบาทการเมืองภาคประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์” แนวทางเสนอแนะและส่งเสริมบทบาทการเมืองภาคประชาชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย ควรปลูกจิตสำนึกในความเป็นประชาธิปไตยให้กับประชาชนในพื้นที่เพื่อให้ภาคประชาชนมีโอกาสสร้างขบวนการ/องค์กรภาคประชาชนขึ้นมาเพื่อจะทำหน้าที่กลุ่มพลังที่คานอำนาจกลุ่มทุนทั้งในและนอกภูมิกานอำนาจสื่อ คานอำนาจรัฐ ตลอดจนอำนาจเหนือรัฐเพื่อให้เกิดความชอบธรรม/ยุติธรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิต รวมทั้งการกระจายผลประโยชน์ทั้งทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคมต่อภาคประชาชนมากที่สุด ด้านแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของศรีณยุ หมนันททรัพย์ (2551, น. 103) การมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ (Public life) ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมที่แสดงออกต่อกิจการสาธารณะที่มุ่งให้ชีวิตสาธารณะหรือชีวิตส่วนรวมดีขึ้น มีการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ต่อสภาพส่วนรวมและการเมือง มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพทางการเมืองและชีวิตสาธารณะซึ่งสามารถปฏิบัติได้ตั้งแต่ การออกเสียงเลือกตั้ง การวิพากษ์วิจารณ์การกำหนดนโยบายหรือกฎหมาย การเคลื่อนไหวทางการเมือง การยื่นหยัดทางการเมือง ในประเด็นต่างๆ หรือการแสดงพลังในการผลักดันทิศทางการเมือง สอดคล้องกับปริญญญา เทวานฤมิตรกุล (2559, น. 189-193) การมีส่วนร่วมทางการเมืองคือการรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม พลเมืองต้องรับผิดชอบต่อสังคมและมองตนเองเชื่อมโยงกับสังคม เห็นตนเองเป็นส่วนหนึ่ง

ของปัญหาและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาที่ตนเองเริ่มต้นที่ตนเอง คือร่วมแก้ปัญหาด้วยการไม่ก่อปัญหาและลงมือทำด้วยตนเอง ไม่ใช่เอาแต่เรียกร้องให้คนอื่นหรือเรียกร้องแต่รัฐบาลให้แก้ปัญหา

ดังนั้น แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์นั้นควรส่งเสริมบทบาทการเมืองภาคประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ได้แก่ มีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง การเสนอเรื่องราว ร้องทุกข์ และฟ้องหน่วยงานรัฐ การเสนอแนะภาครัฐในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับชุมชน การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานรัฐ การปรับปรุงกฎหมาย การแก้ไขรัฐธรรมนูญ เป็นต้น 2) การตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ ได้แก่ การเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น ถอดถอนสมาชิกท้องถิ่น การตรวจสอบกรรมการปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยเรื่อง “ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์”

ความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าระดับความรู้ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = .37) อาจเป็นเพราะช่วงเวลาในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นช่วงที่การเมืองการปกครองไทยอยู่ในช่วงประชาธิปไตยครึ่งใบ นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัย การแทรกแซงทางการเมืองและการรัฐประหารปี 2557 ประกอบกับรัฐธรรมนูญฉบับ 2560 ไม่เป็นไปตามหลักการประชาธิปไตย รวมทั้งพรรคการเมืองขาดความเป็นสถาบันทางการเมืองซึ่งอาจส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์

แนวทางหรือปัจจัยใดบ้างที่จะส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้มีความมั่นคงยั่งยืน ได้แก่

1) แนวทางการให้การศึกษ : สถาบันการศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ควรมีนโยบายส่งเสริมความรู้และสร้างความตระหนักถึงสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีการปรับโครงสร้างหลักสูตรที่สามารถสอดแทรกเนื้อหาค่านิยมและ อัตลักษณ์ของท้องถิ่นในหลักสูตรความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

2) แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง : หน่วยงานของรัฐในจังหวัดเพชรบูรณ์ควรส่งเสริมบทบาทการเมืองภาคประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย ตามรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในการร่วมแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจผ่านกระบวนการต่างๆ เช่น การนำเสนอเรื่องราวการร้องทุกข์และเสนอแนะภาครัฐ ประเด็นเกี่ยวข้องกับชุมชน การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานรัฐ การตรวจสอบกระบวนการใช้อำนาจของรัฐ การเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น การปรับปรุงกฎหมาย การแก้ไขรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) หน่วยงานภาครัฐในจังหวัดเพชรบูรณ์ควรมีการสร้างเครือข่ายระหว่างกันด้วย ทำข้อตกลงความร่วมมือกันจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเพื่อจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทั้งระบบการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และตลอดหลักสูตรการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างถูกต้อง

2) จังหวัดเพชรบูรณ์ควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความรู้อันเป็นพื้นฐานสำคัญของความเป็นพลเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่องผ่านช่องทางสื่อรูปแบบต่างๆ หรือกิจกรรมทางการเมืองที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างความตระหนักและความเข้าใจเกี่ยวกับ สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่พลเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยสามารถแยกแยะข้อเท็จจริงกับ

ความคิดเห็นออกจากกันได้อย่างมีเหตุมีผล เพื่อให้ประชาชนสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อจำกัดจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยส่วนใหญ่จะเป็นการวิจัยในหน่วยงานและมีขอบเขตการวิจัยที่จำกัดเฉพาะเรื่อง เช่น การเมืองภาคประชาชน พฤติกรรมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นต้น ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปเรื่อง “ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์” ในประเด็นต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน

ในการสร้างความเข้าใจความเป็นพลเมืองของประชาชนจังหวัดเพชรบูรณ์ และหาแนวทางส่งเสริมความเป็นพลเมืองในพื้นที่ในภาพรวม ดังต่อไปนี้

- 1) มีรับผิดชอบต่อตนเองและพึ่งตนเองได้
- 2) เคารพสิทธิผู้อื่น
- 3) เคารพความแตกต่าง ระบอบประชาธิปไตยให้สิทธิ และเสรีภาพ และยอมรับความหลากหลายของประชาชน
- 4) เคารพหลักความเสมอภาค พลเมืองจึงต้องเคารพหลักความเสมอภาค
- 5) เคารพกติกา พลเมืองต้องเคารพกติกา หรือกฎหมาย
- 6) รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม พลเมืองต้องรับผิดชอบต่อสังคม

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ทิพย์พพร ดันติสุนทร. 2557. *พลเมือง ลิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: บริษัท พี.เพรส จำกัด.
- ธนวัฒน์ พรหมทอง. (2560). *การศึกษาความเป็นพลเมือง: กรณีศึกษาประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, บัณฑิตวิทยาลัย. เชียงใหม่.
- ธานี สุขเกษม. (2558). *ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์*. เพชรบูรณ์: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- นิยม รัฐอมฤต. (2553). *การปกครองระบอบประชาธิปไตยในนานาประเทศ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญศรี ไพรัตน์. (บ.ก.). (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. นนทบุรี: บริษัท ธนัชการพิมพ์ จำกัด.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2559). *การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง : ในการแก้ปัญหาการเมืองไทยโดยสร้างประชาธิปไตยที่ “คน” . ประชาธิปไตยไทยในศตวรรษใหม่*. กรุงเทพฯ: บริษัท ชัน แพคเกจจิ้ง (2014) จำกัด.
- ปรัชญา ชุ่มนาเสียว. (2559). *สมรรถนะหลักของพลเมืองไทยภายใต้ระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พระกัญจน์ กนตธมโม. (2558). *การพัฒนาความเป็นพลเมืองดีตามหลักพระพุทธศาสนา*. (พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. พระนครศรีอยุธยา.
- ภราดร สุทธิสารการ. (2555). *การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทการเมืองภาคประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองย่างทอย อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดเพชรบูรณ์*. (ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, แผนกวิชาการเมืองการปกครอง, สาขาวิชารัฐศาสตร์. นนทบุรี.
- ลิขิต ธีรเวคิน . (2552). *การเมืองไทยและประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: บริษัท มิสเตอร์ก๊อปปี้ จำกัด.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2553). *การเมืองการปกครองของไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วริยา ตัวน้อย. (2553). *การเมืองภาคประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลดงมูลเหล็ก อำเภอมือง จังหวัดเพชรบูรณ์*. เพชรบูรณ์: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ศรัณยู หมั่นทรัพย์. (2551). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง : รากฐานของการเมืองภาคพลเมือง*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

- ศรารุณี วิสาพรม, วชิรวัฑดี อาริยะสิริโชติ และวนิดา เสาสิมมา. (2562). การวิเคราะห์การสร้างพลเมืองเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตยจากฐานราก : กรณีศึกษาโรงเรียนใน สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม. วารสารการเมืองการปกครอง, 9(3), 1-23.
- ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์ และจารุวรรณ แก้วมะโน. (2558). การสร้างสำนึกพลเมือง. กรุงเทพฯ: บริษัท ธรรมดาเพรส จำกัด.
- สมบุญ สุตทองมัน. (2558). กระบวนการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโบสถ์ อำเภอนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์. (ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, แขนงวิชาการเมืองการปกครอง, สาขาวิชารัฐศาสตร์. นนทบุรี.
- สายัญ จิตดา. (2553). กระบวนการสร้างการเมืองภาคประชาชนของเทศบาลตำบลซับสมอทอดอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์. (ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, แขนงวิชาการเมืองการปกครอง, สาขาวิชารัฐศาสตร์. นนทบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2565). การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2556). พื้นฐานความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สุกชัย ตรีเทศ และคณะ. (2564). แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองประชาธิปไตยเชิงนโยบายของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารเครือข่ายส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 4(2), 88-100.
- อมร รักษาสัตย์. (2546). ปรัชญารัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ของศาสตราจารย์ ดร. อมร รักษาสัตย์. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.เจ. พรินต์.
- อภิญา ฉัตรช่อฟ้า. (2563). การพัฒนาความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 7(1), 303-317.
- อัจฉรา อยู่ทศศิริกุล. (2561) การศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภาษาอังกฤษ

- Cohen, J. L. (1999). Changing Paradigms of Citizenship and the Exclusiveness of the Demos. *International Sociology*, 14(3), 245–268.
- Isin, Engin F. (2000). Introduction: Democracy, Citizenship and the City. In Engin F. Isin. (Ed.), *Democracy, Citizenship and the Global City* (pp. 1-24). London: Routledge.
- Westheimer, Joel & Kahne, Joseph. (2004). What Kind of Citizen? The Politics of Educating for Democracy. *American Educational Research Journal*, 41(2), 237-269.